

Xile verd

Suplement especial del butlletí dels Castellers de Vilafranca

Recull de diferents textos relacionats amb el viatge
que els Castellers de Vilafranca van fer a Xile al gener del 2008

Normalment la persona és la que fa el viatge, però en aquest cas Xile, va ser el viatge que mica en mica va anar fent la persona. Ja fa un any que vam anar a Xile i puc assegurar que va ser un viatge que recordarem durant molt de temps.

Xile, un somni fet realitat

JOSEP CABRÉ I TUGAS

El projecte Xile ja fa bastants anys que es va iniciar com un somni. Encara recordo una xerrada amb el Luis Carrasco (invitat a venir a conèixer-nos pel company Josep Giménez), al pati de Cal Figarot, en què ja parlàvem de portar 150 castellers a l'altra banda de l'Atlàntic. Després vam rebre la visita del Marcos Lara i l'anada a Santiago del nostre Fèlix Miret, que això ja va ser definitiu: la colla havia sembrat una llavor amb arrels molts profundes en aquella terra xilena.

Era una empresa de molta envergadura, ja que estàvem parlant de molts diners de pressupost, tant a Xile com a casa nostra. A més, mai cap entitat com la nostra havia desplaçat tantes persones a 12.000 quilòmetres, a una terra que quasi tots desconèixiem.

Finalment, el dia 13 de gener marxàvem cap a Santiago. Teníem clar que era un viatge en què anàvem a fer conèixer la nostra cultura i la nostra activitat i que seria uns dies molt intensos; que, de turisme, en faríem poc i, en canvi, de tallers molts. Finalment el resultat és que vam fer tallers, castells i també vam gaudir de les seves ciutats i de la seva gent. Personalment remarcaria uns quants instantants que crec que van ser molt especials: el primer dia a Lo Prado, fent tallers de castells amb aquells joves i nens, amb la qual cosa es feia realitat el somni d'anar a ensenyar la nostra activitat.

La torre i els pilars davant de La Moneada, amb els quals em tornava a reconciliar amb la història ja que, aquell palau, l'havia tingut dintre el meu pensament, i durant 35 anys, com un lloc de tragèdia i de mort. Eren imatges d'un senyor amb bigoti i casc que després se suïcidaria, acabant així les llibertats d'un poble, com va passar a casa nostra.

El discurs a l'Aula Magna de la USACH, on vaig tenir el privilegi d'explicar als xilens d'on veníem i qui som, i que feia 60 anys que l'Oriol Rossell havia fundat la colla. Vaig poder parlar de la nostra vila, del nostre país i dels nostres castellers. A Valparaíso on vam actuar davant de set mil persones i vam fer el primer castell de vuit. Recordarem que ens van tractar

com si fóssim el Bruce Springsteen, escortats per la policia en tot moment, i la gent, emocionada, ens demanava autògrafs a tots els castellers. També vam tenir l'oportunitat de recordar els exiliats catalans que van arribar a Xile l'any 39 amb el Winnipeg.

La trobada a Peñalolén amb el Claudio i la seva gent, en la qual ens van demostrar que les persones ens hem de relacionar i explicar les experiències. Recordaria, també, que uns moments abans havíem anat a visitar un dels llocs més terrorífics de Xile: Villa Grimaldi, camp de tortura i d'empresonament durant la dictadura. Allà ens vam trobar una mare a qui, en aquell mateix lloc, havien matat la filla i el nét, i només tenia un roser per anar-hi a plorar.

El més important: els castells. Vam fer una increïble actuació a la plaça de Armas, de Santiago, amb aquells castells de vuit, aquella torre èpica i el pilar de sis. A tot arreu on vam bastir castells, la gent quedava embadalida. A més, amb les nostres construccions, vèiem que fèiem feliç molta gent, ja que després de les actuacions s'acostaven a tots els castellers i ens felicitaven i ens donaven les gràcies per oferir-los aquells tresors. S'estrenava el David com a cap de Colla i el nou equip de la tècnica i m'agradaria felicitar-los per la feina que van fer.

Crec que, a part d'alguns ensurts, tot va anar molt bé. L'equip que portàvem va funcionar a la perfecció. Cal fer esment de l'equip humà xilè, encapçalat pel Luis i recolzat pel Mario, la Daniela i el seu equip. I també m'agradaria recordar el Gonzalo Navarrete, la Cristina Girardi i la ministra Paulina Urrutia, entre altres personalitats. I evidentment, l'alcalde de Vilafranca, el Marcel, que ens va acompanyar en tot moment, com un company més.

I evidentment haig de destacar l'esforç de la nostra gent, com l'Àlex i els membres de la Junta sortint i de la nova Junta, encapçalats pel Miquel. A Xile ja vam poder veure que, en els quatre anys que vénen, deixaran el llistó encara més alt. El somni no va acabar amb el viatge. El 26 d'agost passat van arribar una tren-

Foto: Toni Cantí

tena de companys xilens: nens i nenes, professors i professores, encapçalats pel en Luis i el Marcos.

Els vam rebre amb els braços oberts, i van viure la Festa Major i els castells. Van venir per aprendre de la nostra cultura i tradició i crec que tots hem d'estar ben orgullosos d'haver-los tingut entre nosaltres aquells dies. Només cal llegir els missatges que vam rebre des de Xile un cop van arribar a Santiago.

Molts companys portem Xile al cor. Va ser un viatge que mai oblidarem i en parlarem durant molt de temps. La Colla dels Castellers de Vilafranca va deixar la llavor, com deia al començament i aquesta ja va creixent, la llavor del món casteller, de la cultura catalana. Que bonic que és que gent a 12.000 quilòmetres es fixin en el que nosaltres fem i que també ho vulguin fer. Malgrat que hi hagi gent que ho critiqui, potser per no haver estat els primers a obrir el camí, crec que hem de donar suport a aquesta universalitat dels castells a tot el món: a Xile, al Brasil, etc. No cal complicar-se la vida. Tot se simplifica en una cosa tan senzilla com és fer feliç un nen.

Avui, l'agraïment; demà, l'esperança...

BIEL SENABRE

Poques vegades com en aquests dies en què els Castellers de Vilafranca han estat a Xile els verbs ensenyar i aprendre han tingut un significat tan semblant. D'entrada, els catalans ens desplaçàvem gairebé a l'altra punta del món per ensenyar què són els castells, tant en el vessant social com en els aspectes tècnics que permeten enlairar-los. A mesura que anaven passant els dies, però, ens adonàvem que l'aprenentatge es donava per les dues bandes.

Hem après, per exemple, a donar importància a uns valors que són essencials en els castells i que la pràctica diària fa que tinguem mig endormiscats. Sorpren constatar com les persones que estan introduint a Xile l'activitat de fer castells han entès amb encertada precisió els elements que els són inherents, i els valoren i defensen amb convenciment. Aquests dies hem sentit conceptes com "projecte comú", "treball en equip", "solidaritat", "integració social", "contacte entre generacions", "lideratge que busca complicitat", "confiança en els altres", "col·laboració", "associació", "cooperació col·lectiva enfront de competència individualista"...; tot un seguit d'idees que van intrínsecament unides als castells i que els xilens volen incorporar a la seva societat per superar els problemes de desestructuració que pateix.

També hem après que tots aquests conceptes són més necessaris que mai en les societats del segle XXI (també en la nostra) i que el fet de potenciar-los ha de servir per situar els castells com una activitat plenament vinculada en els nostres dies, amb un llenguatge i uns valors actuals, enfront de visions estereotipades que els associen a formes i costums passats de moda.

I, veient els xilens que s'han implicat amb tanta convicció en l'experiència de portar els castells al seu país, hem après que el més important a l'hora de fer realitat els projectes comuns són el treball compromès i una bona dosi de passió i d'inconformisme. Ho hem après de l'alcalde de Peñalolén, Claudio Orrego, l'home que va captar el que són els castells només observant-ne, gairebé per casualitat, una postal a Barcelona i que fa veure als seus col·laboradors les imatges de la construcció d'una torre de nou per mostrar-los la vàlua del treball en equip; ho hem après del Luis Carrasco, cap del programa de lideratge de la Universitat de Santiago de Chile i artífex del viatge dels Castellers, convençut del canvi social que han de portar els conceptes que s'exemplifiquen clarament en els castells; ho hem après del Marcos Lara, el cap de les dues colles xilenes i que s'ha passat tots els dies intentant assimilar la informació que li venia al damunt, i ho hem après de l'alcalde de Lo Prado, Gonzalo Navarrete, a qui li surt pels quatre costats el compromís sincer que té amb la *municipalidad*, que sap transmetre l'entusiasme a la seva gent malgrat la falta evident de recursos del barri i que defensa amb convicció els valors que els castells aportaran als veïns.

El mateix Gonzalo Navarrete, en l'estada que va fer a Catalunya el setembre passat, va assistir a un assaig a Cal Figarot i, quan es van acabar les proves, es va dirigir a la colla vilafranguina per reconèixer la importància que tenia el contacte entre uns i altres que aquells dies s'estava gestant, importància i agraïment que va resumir amb les paraules que encapçalen l'escrit: "hoy, el agradecimiento; mañana, la esperanza". Al cap d'uns mesos, i després de l'estada de cent cinquanta castellers a Xile, compartim el mateix esperit que ens va manifestar: compartim l'agraïment per l'aprenentatge que hem fet tots plegats, compartim la confiança en els valors de cooperació i col·laboració que aporten els castells i compartim l'esperança en el demà. Ja fa anys que m'agrada fer castells; ara encara m'agrada més.

I continuem amb la pregunta: Per què es fan castells?

Unes reflexions arran del viatge dels Castellers de Vilafranca a Xile

JOSEP GIMÉNEZ-NOGUERA

A Catalunya ja fa moltes dècades que s'aixequen castells, i fins i tot podem parlar d'una antiguitat de segles (XIX, XX i XXI). També en moltes altres parts del món, com l'Índia, existeixen o han existit experiències semblants, molt arrelades en la cultura popular.

Això ens duu a pensar que aquestes experiències responen a motivacions molt profundes de l'ésser humà. I segurament que des que s'aixequen castells humans hi ha qui es fa una mateixa pregunta (nosaltres, per descomptat, ens la fem una vegada i una altra): per què es fan castells?

S'han donat múltiples respostes que ajuden a entendre aquest fenomen des de diferents punts de vista, però no es troba la resposta definitiva que satisfaci el nostre esperit, i per això continuem fent la pregunta.

A títol d'exemple, vegem algunes respostes que s'han donat. Es parla de tradició: els nostres avantpassats ens han transmès un art, una tècnica, que volem mantenir i aprofundir. S'esmenta la identitat: aquesta activitat ens diferencia d'altres pobles veïns i ens sentim orgullosos d'aquest valuos patrimoni cultural. Es destaca l'esperit col·lectiu, que ennobleix l'activitat casteller. Es relaciona estretament amb la festa popular, de la qual forma part. També es veu com un esport: activitat física, superadora de reptes, competitiva. Se'n destaca el valor educatiu: fomenta la solidaritat, la responsabilitat, constitueix un aprenentatge social. I atès que els castells existeixen i tenen vida, des de la política cultural a Catalunya s'usen com a símbol del país, quan la sardana s'esllanguix. Des dels negocis es valoren com una imatge que ven. Des de l'empresa dinàmica es prenen com un model d'organització.

En totes aquestes respostes hi ha una part de la veritat dels castells i cal escoltar-les amb atenció per arribar a comprendre'ls.

Avui voldria considerar una significació que em sembla molt pròpia de la situació que vivim en aquest món globalitzat.

S'ha atribuït l'actual auge casteller a Catalunya a la influència de la televisió, que ho ha promocionat. Sense negar aquesta influència, crec que el ressorgir dels castells que s'ha donat a Catalunya en els últims anys, arribant a una potència i una amplitud que mai abans no van tenir, està relacionat amb els sentiments profunds que vivim els éssers humans en l'actualitat.

En una època dominada per la supertec-

nologia i la robòtica, de la qual depenem cada cop més, el castell ens dona la mesura de les possibilitats físiques de l'ésser humà, que pot construir catedrals sense l'ajuda de cap màquina i sense altre material que els mateixos éssers humans.

En una època marcada pel virtual, en què coneixem el món per la imatge artificial, i ens comuniquem amb mitjans cada vegada més sofisticats a llargues distàncies amb tot el planeta, heus aquí que el castell ens posa en contacte directe i corporal amb els nostres semblants. Aquí res no és virtual. Tot és molt real i consistent.

En una època caracteritzada per la individualitat, per l'exaltació del triomf individual, el castell constitueix un cant a la solidaritat, a la realització col·lectiva, en la qual l'esforç, el sofriment, el mèrit de la majoria de membres del grup passa desapercebut davant la realització reeixida del castell.

En una època caracteritzada, sobretot en els països rics, pel culte a la comoditat, al gaudi hedonista, en el castell anem a esforçar-nos, a treballar, a suar, a sofrir. I no només en l'actuació pública (de les quals pot haver-n'hi 20 o 30 a l'any), sinó també en els assajos, 2, 3 o 4 vegades per setmana, segons el moment de la temporada i el lloc que s'ocupa en el castell.

Tot això dona un significat especial als castells en el nostre temps.

I encara voldria finalitzar fent una consideració sobre la funció "terapèutica" i modelitzant dels castells en la profunda crisi que viu ara el nostre món, la nostra cultura, o millor: les nostres cultures, les nostres religions, els nostres sistemes polítics, les nostres civilitzacions. Sembla que les certeses que ens donaven seguretat s'estan volatilitzant, i els uns i els altres caminem buscant els punts de referència, arribant en alguns casos a la falsa certesa dels fanatismes.

No, no vull exagerar la potencialitat que contenen els castells, donant-los un paper protagonista en el gran teatre del món. Però sí valorem la importància del local per a incidir en el global, potser sí que podem reconèixer-los algun paper. El món està en ebullició, i encara que vulguem aïllar-nos i crear un petit món a la nostra mesura, tot l'entorn inestable ens afecta. Encara que no sempre pensem en això, vivim un moment de crisi generalitzada, davant la qual es pot ser pessimista, però també són molts els que creuen que d'aquí, davant els nostres ulls que no acaben d'entendre bé el que està passant, està naixent una realitat nova, i que segurament serà millor, encara que segueixin els dolors de part

durant molt de temps.

En aquest entorn profundament inestable, contradictori, hi ha experiències que ens ajuden a enfortir la nostra ment, a sentir els peus ben posats a terra, a recobrar la confiança en els éssers humans, en les nostres possibilitats.

Entre aquestes experiències fonamentals podriem citar l'amor de parella, tenir i educar els fills, crear una obra bella, i també coses que semblen menys transcendents, com preparar -i acabar sencers- una marató, etc.

Alguns diran: escolta, situaràs aquí els castells, com una experiència fonamental?

Doncs crec que poden ser-ho.

Luis Carrasco -promotor del viatge dels Castellers- va saber descriure de forma profunda la seva experiència al descobrir els castells a Barcelona:

"Al tornar una cantonada, em vaig trobar amb el que per a mi era la mostra viva de tot el que buscàvem durant anys estudiant per al nostre país, però refós en una sola experiència: els castellers.

No vaig poder resistir l'imant del que estava succeint allí i em vaig incorporar a la pinya. En aquest moment em va passar una cosa poc definible, em vaig commoure profundament. Recordo que plorava sense parar amb una emoció nova, una barreja d'alegria, realització, solidaritat i transcendència, davant aquest desafiament humà, fet castell, enfrontat per un mar de cooperació. Era com tornar a un lloc del que estava exiliat".

Crec que aquesta vivència resumeix el que podem descriure també amb altres paraules. El castell ens fa sentir la nostra força individual, però també ens mostra la potència que genera el col·lectiu. Aquí aprenem a valorar la importància de l'altre. Tots som necessaris: petits i grans, homes i dones, gent socialment destacada i persones anònimes. I junts, amb només les nostres forces i amb l'ajuda de la tècnica apresada dels nostres avantpassats o de companys de poblacions veïnes o llunyanes, i perfeccionada per nosaltres dia a dia, podem construir obres magnífiques, que en la seva grandiositat són un cant a la col·laboració entre humans, i en el seu caràcter efímer ens posen davant els nostres límits però també expressen la nostra generositat, mostren una grandesa d'esperit, com és la capacitat d'assaborir la bellesa d'aquesta força plàstica, dinàmica i equilibrada que és el castell. Gaudim l'instant que vivim, que és de tots, contents de verificar el que som capaços de fer, amb només les nostres forces, quan actuem units.

Un casteller molt reconegut deia, escoltant filosofies com les que estic fent,

Foto: Raquel Tarrés/CdV

que “no exagerem, nosaltres no ens estimem, simplement gaudim fent castells”. La veritat és que normalment el casteller no parla molt d'aquestes coses, simplement les viu. Però amb més o menys paraules, amb més o menys pensament estructurat, el casteller sap i sent que està fent alguna cosa molt humana.

L'activitat castellera irromp dintre de la nostra vida quotidiana com pedra de toc de la veritat humana, que és col·lectiva. Com proximitat a l'altre, que sovint oblidem i gairebé no veiem. Com experiència del nostre cos i de la corporeïtat dels humans. Com necessitat d'organització i estructura per realitzar amb èxit el que és complicat. Com oasi on s'experimenten a petita escala uns valors que haurien de ser universals.

Potser els castells ens ensenyen el camí. Potser ens eduquen en el fet social. Potser ens recorden aspectes essencials de la nostra condició humana...

Però tot això en un nivell que té molt de símbol, de mostra, de pedra de toc. La realitat humana és molt més àmplia, complicada i difícil.

Els castells no arreglen el món ni l'arreglaran, però podem trobar en ells el símbol de com volem ser, de com volem viure: solidaris en l'esforç i fraternals en el gaudir la vida.

És per això que s'aixequen els castells?

Continuarem preguntant.

¿Trabajo en equipo o Proyecto Común? El espíritu del Casteller

CLAUDIO ORREGO

Cuando vi la imagen de un Casteller supe que tenía que comprarla. Por qué? No sé exactamente. Era una torre humana. Nada más... y nada menos. Me cautivó la fuerza de la imagen. Así, me traje la postal en mi maleta de vuelta de Barcelona.

Al cumplir dos años como alcalde (diciembre 2006), quise transmitir el sentido del trabajo en equipo a mis colaboradores y busqué en mi mente una imagen que me ayudara con el cometido. Ya se imaginarán. Se me apareció el Casteller. Me metí a Google, tecleé “Casteller”, y me salieron las cuatro palabras que dan sentido y contenido a este concepto: Fuerza, Coraje, Equilibrio y Equipo. Perfecto, me dije, y me fui a hacer uno de los discursos más inspiradores de mi gestión. No se trataba tanto de leer una cuenta interminable de “hechos concretos”, o de “obras”, sino de transmitir el sentido y el estilo de lo que estábamos tratando de hacer. Sin duda alguna, todo tenía que ver con “el trabajo en equipo”. Todo lo que queremos hacer no lo puede hacer sólo un ser humano. Tenemos que hacerlo en equipo, como en el Casteller.

A poco andar (enero 2007), tuvimos nuestra jornada anual en Guayacán. Los cuatro módulos estaban claros. Evaluación 2006, plan 2007, comunicación y, por cierto, trabajo en equipo. El discurso de unas semanas antes me había hecho evidente que teníamos que dedicar algo de tiempo a fomentar y desarrollar nuestra capacidad de trabajo en equipo. Por esas cosas del destino, buscando a un consultor que nos ayudara me enteré de que había uno que hacía talleres de trabajo en equipo usando una metáfora: el Casteller. Sí, aunque pareciera increíble, el único instructor de Casteller fuera de Cataluña vive en Santiago y trabajaba con este consultor.

Esa tarde fue inolvidable y de un contenido casi místico. Partimos viendo un vídeo de la formación de un Casteller de nueve pisos, el más grande que jamás se ha realizado (ver en www.claudiorrego.cl). Algo me pasó, que al terminar de ver el vídeo tenía los ojos con lágrimas. La fuerza del logro común y extraordinario, hecho por gente común y corriente, me tocó las entrañas. Luego, con la explicación que siguió, se me hizo evidente. Los castellers los realizan los vecinos de un barrio. Gente de pueblo, común y corriente. La piña, que es la base, la forman la gran masa. Luego viene los que sostienen (que casi no se ven ni ven lo que pasa), y finalmente los que suben... el último de los cuales no tiene más de 9 años. Más que la fuerza, el equilibrio, o siquiera el valor de los que suben, lo que más me impresionó fue el poder del proyecto común.

Como parte del ejercicio, se nos invitó a hacer uno nosotros mismos. Quien lo diría. Gente común y corriente invitados a hacer algo extraordinario. Partimos con uno de tres pisos. Al principio risas, luego concentración y espíritu de cuerpo. Quien lo diría: funcionarios de más de 40 años de servicio público, con jóvenes profesionales, con gente del mundo de la educación y la salud, gente de distintas ideas políticas y religiosas, fuimos capaces de realizar una torre humana de cuatro pisos. Cada uno ocupó su lugar, cumplió su misión, y se entregó al proyecto común. Todos sabían que, más que el lugar en que estuvieran, su aporte era fundamental para el proyecto común. Si uno fallaba, el todo se derrumbaba.

A mí me tocó en la tercera fila. Sí, la cabeza del equipo simplemente como uno más. Sólo cumpliendo el rol que me tocaba jugar. Sin embargo, me sentí como parte de un equipo llamado a realizar grandes cosas. No mis cosas, o mi proyecto personal. Sino aquellas grandes cosas que surgen de un proyecto colectivo. Ese tipo de proyectos que son contruidos, soñados y añorados por muchos. En los que nadie sobra, y todos pueden aportar. Esos proyectos que sacan lo mejor de nosotros mismos, y que, enfrentados a grandes desafíos, nos permiten llegar a hacer realidad cosas que nos podrían parecer extraordinarias.

El espíritu del Casteller me ronda hace semanas. Aprendí algo que no había encontrado en ningún libro y menos en una conferencia o aula universitaria. La gente da lo mejor de sí mismo, se disciplina y persevera en una tarea común, y supera miedos y egoísmos...

sólo si se siente parte de un proyecto común. Trabajar en equipo supone coordinación, buena comunicación y un buen liderazgo. Hacer un Casteller, supone compartir un sueño y estar dispuesto a dar mucho más que lo normal por conseguirlo. Incluso a estar en tercera fila sin siquiera poder mirar el éxito. A uno le basta sentir el griterío de los que saben que se logró aquello que es común.

Foto: Raquel Tarrés/CdV

“Hombro con hombro”, Castellers de Vilafranca en Chile

Foto: Xavi Carrasco

LUIS CARRASCO

Hace nueve años llegué a Barcelona gracias a un postgrado para gerentes públicos chilenos, terminaba el curso y fuimos a celebrar a las Ramblas nuestro aprendizaje sobre las organizaciones, allí, en un instante, tras cruzar una esquina, me encontré con lo que para mí era la muestra viva de todo lo que buscábamos por años estudiando para nuestro país, pero fundido en una sola experiencia: los castellers.

No pude resistir el imán de lo que estaba allí y me incorporé a la piña. En ese momento me pasó algo poco definible, me conmoví profundamente, recuerdo que lloraba sin parar con una emoción nueva, una mezcla de alegría, realización, solidaridad y trascendencia, ante ese desafío humano, hecho castillo, enfrentado por un mar de cooperación, era como volver a un lugar del cual estaba desterrado.

Esta experiencia no se borró más de mí, en ese instante me di cuenta, que en mi país era imposible para mucha gente sentir aquello hoy, sentí que habíamos perdido algo muy valioso y profundo, y que este juego maravilloso de armar castillos humanos era una gran herramienta para recuperarlo. Allí me comprometí a llevar los castellers a mi país.

Muchos de ustedes ya conocen el resto de la historia: años más tarde conocí a Josep Giménez y a Josep Cabré, luego a Fèlix, hablamos de acercar el casteller a nuestros barrios, a nuestros niños, y nos pusimos a trabajar por el sueño de hacer Castells en Chile. Hemos trabajado duramente y hemos hecho una piña muy grande para este castillo.

Hoy, el casteller de Lo Prado ya existe, cientos de niños de escasos recursos le dan vida gracias al empuje de Gonzalo Navarrete, de Marcos Lara y a la generosidad de ustedes.

Este año iniciamos la formación del segundo casteller, en la comuna de Cerro Navia, también una comuna pobre con niños y jóvenes que se reúnen en sus escuelas para hacer castells y convivir con solidaridad y respeto; el próximo año lo formaremos en Peñalolén y probablemente en Puerto Montt y Chiloé.

Pero, ¿Por qué hacer castellers en Chile?

En muchas comunas de Chile aún existe mucha pobreza, muchos niños trabajan o cuidan de sus hermanos menores mientras sus padres trabajan, nuestros barrios no son todos amigables, la desintegración social y el individualismo, son caldo de cultivo para depresión, la droga y la delincuencia. Tenemos dificultades para ocupar los espacios públicos con confianza y sana convivencia entre los vecinos, tenemos ciudades y barrios muy desintegrados. Estos son nuestros desafíos, creo que muchos de ellos no podemos resolverlos si solo promovemos la competencia entre los más débiles.

Como país hemos hecho muchas cosas para vencer estas situaciones, pero no ha sido suficiente, muchos tenemos la convicción, que con más unión, confianza, superación, y apoyo mutuo podemos lograrlo.

Ese es el regalo que les pedimos, ser la muestra viva que los seres humanos podemos hacer cosas extraordinarias si cooperamos, que además esta es una forma de vida, que hace más felices a las personas, porque saben que no serán abandonadas ante la adversidad y el

temor puede desaparecer de sus vidas.

Tengo la convicción que es esta forma de vida y esos valores que enseña la práctica del casteller, la que nos permitirá enfrentar con éxito las enormes amenazas a nuestra convivencia y a nuestra sobrevivencia, como al calentamiento global, que nosotros mismos hemos creado al planeta, pues no existe espacio para ganadores y perdedores en esa competencia, o aprendemos a cooperar entre todos y a convivir entre nosotros y con las demás especies que formamos esta creación del universo, o tendremos que aceptar que nuestra civilización al menos no se merece ser parte del futuro.

Estoy seguro que la misma actividad cultural, lúdica e integradora, que une y da identidad a los barrios en Cataluña, nos puede ayudar a mejorar nuestra cohesión social en Chile y a preservar la vida en nuestro planeta.

Inspirados por vuestra experiencia hemos impulsado una metodología para desarrollar habilidades de liderazgo en organizaciones y comunidades, un tipo de liderazgo asociativo que queremos aportar a nuestros estudiantes y a nuestro líderes, por ello, una de las actividades a que los invitamos es a inaugurar nuestro Centro de Liderazgo Integral, donde esperamos seguir avanzando en la promoción del hecho casteller, que vemos como una escuela de humanismo.

Creemos que podemos promover un movimiento que cobre vida en muchas otras comunas y barrios de Chile y quizás en otras latitudes también, aprendiendo y apoyándonos los unos a los otros. Pienso que estamos dando el primer paso, y es un gran paso, nada de esto sería posible sin vuestra generosidad, sin vuestro entusiasmo y sin vuestra persistencia, vaya un especial abrazo para Josep Cabré y para Fèlix, que nos han acompañado fielmente estos años, en nuestros corazones solo hay gratitud y esperanza, esperamos no defraudarlos, ni a ustedes ni a nuestros hijos.

Los esperamos en Chile con los brazos abiertos.

A propósito de los Castellers en Chile

VÍCTOR BARRUETO | LUIS CARRASCO

En estos días hemos sido visitados por una delegación catalana de 150 personas de todas las edades y condiciones, de una pequeña localidad de Cataluña que se organiza para hacer torres humanas gigantescas. De nuestra gratitud inmensa por estar con nosotros nos movió el deseo de compartir esta reflexión.

Chile pasó mucho tiempo en confrontación. Junto a eso, hemos sido cada vez más dominados por el paradigma de la competencia como forma de vida. Eso no tiene por qué ser así necesariamente. Muchos pensamos, por el contrario, que llegó el momento de la colaboración por una gran cantidad de causas y razones.

Una de ellas es un emergente pero poderoso cambio de mentalidad: la convicción de que todas las cosas están conectadas con todas; el surgimiento de un pensamiento sistémico, no reduccionista, que valora el contexto y lo multidimensional; toda una "mente nueva" que realza más la intuición, la sabiduría, la creatividad, la inspiración, la estética y los valores; una voluntad por conversar y comprender más al otro, y de escuchar más, respetar, crear confianza, aprender, comprometerse y hacerse responsable; un desplazamiento emocional hacia la compasión, la amabilidad y la solidaridad prácticas; surgen incluso nuevas disciplinas, como

la ciencia de la felicidad, la inteligencia colectiva, la inteligencia emocional o la relacional, y podríamos casi anunciar la futura ecosofía.

Otra razón poderosa es que en los foros mundiales, como hemos visto, se abre paso la convicción de que los desafíos mayores sólo tienen solución sobre la base de un gran esfuerzo común. Todo lo anterior habla de un cambio de paradigmas. Sostenemos que el próximo gran paradigma de la humanidad será la cooperación. La competencia existe, y hasta es necesaria, sobre todo si se trata de una competencia sana y amistosa; pero la cooperación es mucho más fundamental y más exitosa. La cooperación es esencial; la competencia, circunstancial. La cooperación ha estado en la base de nuestra vida familiar y en sociedad; sin ella nada de nuestra convivencia sería posible. Pero es necesario hacerla salir a flote, hacerla consciente, conectarla a nuestras emociones y al futuro.

Está muy instalada la idea de que para triunfar en la vida es necesario competir. Pero ¿cuál es el costo humano, social y planetario de eso? ¿Qué pasa con los que pierden? La cooperación busca el bien común. La competencia genera ganadores y perdedores. Los ganadores sienten mayor ambición, arrogancia y miedo. Los perdedores quedan resentidos, resignados o tienen miedo. La sociedad basada en ganadores y perdedores excluye, no integra. La cooperación,

Foto: Raquel Tarrés/CóV

al mismo tiempo, puede ser doblemente exitosa, porque sus resultados son mejores y más eficientes, pero además el proceso es más grato y realizador. Algo notable es que las personas que han tenido la experiencia de ser parte de un gran equipo, lo que más destacan es el significado pleno de su experiencia: hablan de formar parte de algo mayor que ellos mismos, de estar conectados. Destacan eso como períodos singulares de sus vidas, vividos como los más completos. Necesitamos líderes para esto: formar líderes al servicio de otros, como facilitadores del autopotenciamiento de todos y cada uno. En todos los espacios está en crisis la competencia por la falta de sentido que genera y por el costo de infelicidad que produce a todos, y en particular a los millones de seres condenados a "perder". Al mismo tiempo, millones de seres humanos colaboran. ¿Estamos a tiempo de tomar esta oportunidad?

Artículo publicado en el diario EL MERCURIO de Santiago de Chile, el 23 de enero de 2008.

Un país con espíritu de casteller

CLAUDIO ORREGO

Hoy se cumple una semana desde que los Castellers de Vilafranca (Cataluña, España) estuvieron en Chile y en Peñalolén. Han pasado días pero la emoción sigue intacta. Verlos hacer una torre en homenaje a las víctimas de Villa Grimaldi (y de Chile y del mundo), escuchar la música mientras entraban marchando al Municipio atiborrado de miles de Peñalolinos, sentir la expectación al ver a los niños subir a cada torre, y experimentar la confianza de ser uno de ellos, son imágenes y emociones que quedarán para siempre. Y es que los Castellers no son un espectáculo o un grupo de artistas, a los que se ve una vez y luego se olvida. Son una imagen viva de esos valores que nos devuelven la esperanza en el género humano y nos invitan a sacar lo mejor de nosotros mismos: solidaridad, pasión, alegría, confianza, sueños, fuerza, disciplina y sabiduría. Son una invitación entusiasta a volver a creer en un mundo nuevo. Un mundo donde la gente valga

por lo que es no por lo que tiene. Un mundo donde se pueda volver a confiar en el que tengo al lado. En fin, un mundo más feliz, más sencillo y más humano. No puedo dejar de pensar en Josep, Àlex, Félix, el cap de Colla David Miret, y tantos miembros de este maravilloso grupo humano. Gracias por vivir y compartir con tanta alegría y sencillez este tesoro que es el Món Casteller. Gracias Lucho Carrasco por contagiarnos con tu sueño loco de traer a 150 catalanes a construir castillos humanos y hermandad entre naciones, comunas, edades y clases sociales. Gracias Gonzalo Navarrete por apoyar tan entusiastamente esta aventura. Mientras veía sus presentaciones atiborradas de chilenos y chilenas de todas las clases y edades, me preguntaba: que buscamos con tanto interés en estas torres humanas? No será que en esta tradición milenaria hay claves que nos permitan pensar en un país mejor. Y es que lo que pasó en las plazas de Santiago, Valparaíso, Colina, Lo Prado y Peñalolén, fue tanto un acto de destreza física como una afirma-

ción política sobre el país que soñamos construir. Un país donde la experiencia de comunidad sea algo real y al alcance de todos; donde ricos y pobres puedan compartir sin perjuicios y sin barreras que los separen; donde el color del pelo, la opinión política y la religión sean un atributo más y no un factor de división; donde lo común se más fuerte e importante que lo individual; donde alegría se consiga construyendo sueños y no sólo comprando en malls. Ha pasado una semana y más que lo que vivimos entonces, me entusiasma pensar en lo que viviremos en el futuro. Soy de aquellos que la emoción lo mueve a la acción. Ya hemos decidido sumarnos a Lo Prado y Cerro Navia para hacer una colla (agrupación castellera) con niños y jóvenes de Peñalolén. Pero ese es sólo el principio. Seguiré soñando (y trabajando) por llevar el espíritu de los Castellers a todo Peñalolén, y porqué no a la política Chilena. Que bien nos haría tener un país como Casteller. Chile ya tiene la forma. Ahora sólo le falta fortalecer su espíritu. ¡Manos a la obra!

Discurs de Josep Cabré «Jou», president dels Castellers de Vilafranca a la Universitat de Santiago de Xile, el 15 de gener de 2008.

Emociones y sentimientos: la esencia de los castellers

JOSEP CABRÉ TUGAS

Es un honor para nosotros estar con todos ustedes en este lugar tan solemne, en esta ágora cultural, y compartir nuestra experiencia.

Venimos de una tierra muy lejana para hablarles a ustedes de los Castellers, de lo que son y lo que representan. Vivimos en una bonita villa llamada Vilafranca del Penedès, que está enclavada en medio de la comarca del Penedès, conocida mundialmente por su producción de vino y cavas. De gentes alegres y trabajadoras y que aman sus tradiciones, principalmente su Fiesta Mayor a finales de agosto, considerada de interés nacional por sus bailes y figuras tradicionales: como el Drac (dragón), los gegants, el àguila, entre otros. Gentes que aman a la Colla y que el día 30 de agosto, Sant Fèlix, cuando se reúnen las mejores collas, arropan a sus castellers para conseguir hacer las mejores construcciones. El Penedès está situado en Catalunya, al este de la Península Ibérica, y ahora es una Comunidad dentro del Estado español.

Quiero recordar a uno de nuestros catalanes universales: Pau Casals, que el 24

de octubre de 1971, en el edificio de las Naciones Unidas de Nueva York, dijo: "Catalunya ha sido la nación más grande del mundo. Catalunya tuvo el primer parlamento mucho antes que Inglaterra y Catalunya fue la iniciadora de las naciones unidas ya que, en el siglo XI, se encontraron las autoridades de Catalunya en un pueblecito de Francia para hablar de paz, paz en el mundo en contra de las guerras, eso era Catalunya".

Estas palabras las pronunció en unos momentos en que nuestro país estaba privado de libertad, privado de su identidad y de su lengua y gente como él, Pablo Picasso, que plasmó el dolor del bombardeo de Guernika, igual que Pablo Neruda, que en su condición de diplomático en Francia ayudó a miles de exiliados republicanos, hablaban y plasaban en su obra el dolor de sus pueblos. Pablo en catalán es 'pau' y 'pau' significa 'paz'. Esto es lo que tenemos que conseguir entre todos y con el hecho casteller podremos conseguirlo.

Los castellers reflejan la identidad de nuestro pueblo y su lema: fuerza, equilibrio, valor y "seny", que sería traducido como prudencia, podríamos traspasarlo

a lo que somos los habitantes de Catalunya. Añadiría más virtudes como la comunicación, la amistad, la ayuda, el entusiasmo. Éste es el mundo de los castellers que queremos transmitirles para hacer un mundo mejor.

Hace más de 200 años que tenemos constancia de que en Catalunya se levantaban construcciones humanas. Se realizaban en las fiestas populares en lo que se llamaba Baile de Valencianos. En Vilafranca ya se empieza a tener constancia a finales del siglo XVIII, cuando un alcalde impuesto por el gobierno central intentó prohibir el Baile de Valencianos, ya que era la gente humilde quien lo practicaba.

En este baile se construían cuadros de la pasión de Jesucristo y se levantaban pequeñas torres, de lo cual se derivó a que otros grupos levantarán grandes torres y, a finales del siglo XIX, se llegaron a construir castillos de nueve pisos. Fue la llamada primera época de oro.

El hecho casteller se centraba en aquella época en el sur de Catalunya, en las comarcas del Tarragonès, l'Alt Camp, Alt y Baix Penedès. Las collas las formaban principalmente gente del campo.

Al llegar la industrialización y la filoxera, que mató todo el cultivo de la vid, a finales del siglo XIX, llegó la decadencia del mundo castellero.

Pero en Vilafranca seguíamos recibiendo las collas ininterrumpidamente, ya que la afición era muy importante. La plaza del ayuntamiento de nuestra villa es llamada la más castellera, ya que siempre se han reunido las mejores collas. Pero la villa seguía sin tener colla propia de castellers.

Este 2008, nuestra Colla, nuestra agrupación, celebra el 60 aniversario. El 14 de setiembre de 1948, Oriol Rossell junto con otros valientes formaron nuestra Colla: la Colla dels Castellers de Vilafranca. Eran tiempos difíciles, de posguerra, de bastante miseria y pobreza. Salieron adelante y año tras año se fueron consolidando, forjando su ilusión. Se formó con gente muy humilde, trabajadores de la construcción, agricultores y como apunta Jaume Grau, periodista de nuestra villa en la conferencia del origen social de los castells: "nuestra Colla se forma con una mezcla disconforme de trabajadores republicanos vencidos, de franquistas declarados, de nuevos jóvenes castellers de corbata letrados des de familias acomodadas de la villa y sobre todo de nueva gente que ha ido llegando y llega a nuestra población".

Es una tradición muy antigua, pero como apunta Josep Bargalló, director del Instituto Ramon Llull y gran amigo nuestro: "Es una tradición antigua pero que aún sigue muy viva en nuestro país".

Ésta es la grandeza de los castellers, la forman personas de todo tipo: hombres y mujeres, mayores y niños, de diferente pensamiento político, creyentes, no creyentes, de todo tipo de empleo: banqueros, constructores, contables, empresarios, trabajadores del campo, de la construcción, hasta tenemos un par de sacerdotes que son miembros de la Colla y que cada una de las personas que forman parte son necesarias. Yo he vivido momentos en que compañeros estando al límite de sus fuerzas han sido apoyados por otros y tan solo con la palabra. Y lo más fascinante es que muchos de nosotros ni siquiera vemos el castillo, ya que nuestra posición no nos permite verlo. Pero sí que lo sientes, sentimos latir el corazón de la torre.

Poco a poco nuestra Colla se transformó en una de las mejores del país, levantando castillos de gama extra, de nueve y diez pisos y haciendo las mejores actuaciones en el día de nuestro patrón, el día 30 de agosto, Sant Fèlix, donde ac-

tuamos con las mejores collas del país, y en el concurso bianual de Tarragona, en el cual nos hemos llevado cinco triunfos en estas últimas seis ediciones.

Todo parece muy bonito y espectacular, pero lo importante es que, para llegar a conseguir estas metas, hemos trabajado muy duro y hemos consolidado las pequeñas construcciones, y les diría más: hemos ido trabajando las relaciones humanas, los sentimientos y las emociones. Es decir, las pequeñas cosas de la vida, lo más básico.

La vida es como un castell, si la base es fuerte, si vamos cuidando las pequeñas cosas, vamos construyendo una piña muy compacta e indestructible. A partir de aquí puedes levantar una torre más segura.

Es nuestra forma de vida y creo que nos sentimos felices. Este año he terminado mi singladura como presidente de la Colla y he recibido más de lo que he dado. Creo que no puedo pedir nada más. He dado mi cariño y mi ilusión a la Colla y evidentemente sin yo pedir nada a cambio ya que lo importante es dar, sin tener expectativas de recibir nada. He recibido de la Colla la amistad de hombres y mujeres, de todas las edades como si fueran mis hermanas y hermanos. Nos hemos reído y hemos llorado de felicidad, de tristeza, sobre todo por la muerte de un compañero, pero esto es la esencia de los castellers: las emociones y los sentimientos. Y todo con una finalidad, la construcción de un castillo humano que culmina lo más importante de este mundo: un niño.

Y agradezco este regalo de permitirme hablar ante ustedes y explicarles lo que son los castellers, tener la oportunidad de explicar los sentimientos, tan lejos de casa y a la vez tan cerca, ya que actualmente estamos a segundos los unos de los otros con las nuevas tecnologías y que todos estamos cortados con el mismo patrón, todos somos humanos. Pero aún hay algo más importante, que dejo de ser presidente al llegar a mi país y que seguiré siendo casteller de Vilafranca. Y trabajar por mi Colla, mi país y por mi planeta.

Recuerdo con emoción las palabras de la presidenta Michelle Bachelet en el discurso inaugural de la cumbre iberoamericana que decía textualmente: "Si bien cada país tiene una historia y realidades específicas, también tenemos un origen y desafíos compartidos".

Sus palabras las tenemos que poner en práctica y mediante los castells podremos empezar a andar. Los castellers

tienen que ser la herramienta cultural, lúdica e integradora que nos una y así mejorar la cohesión social en Chile y en todo nuestro planeta Tierra. Como decía el escritor francés Alain Joule: "Nada tarda tanto como aquello que no se empieza".

Con la inauguración de este centro de liderazgo, tenemos la oportunidad en la palma de la mano de empezar a caminar conjuntamente.

Ralph Nader, activista y abogado que ha trabajado a favor de preservar el medio ambiente dijo: "La función del líder es producir más líderes, no más seguidores". Ya es hora de que todos empecemos nuestra andadura, ya basta de lamentarse de la situación en que vivimos, empecemos a hacer algo para remediarlo.

Los valores de los castellers, los podemos encontrar en infinidad de situaciones en nuestra vida, como en muchas actividades deportivas, sociales, culturales.

John R. Wooden fue durante cuarenta años entrenador de basketball, con una carrera de grandes éxitos al frente de la Universidad de Los Ángeles. Escribió una obra y diseñó una pirámide del éxito y la coincidencia es brutal con la del mundo de los castellers. En la base pone cinco definiciones y características: laboriosidad, amistad, lealtad, cooperación y entusiasmo, y va subiendo los seis pisos acabando con la palabra éxito. Realmente es pura coincidencia pero todas las características se relacionan con los castellers.

EL Fútbol Club Barcelona ha diseñado un programa social para las escuelas de todo el mundo. El proyecto "Juga-la" (juégala) se basa en un proceso de trabajo, de preguntas y ejercicios para llegar a un buen fin en la sociedad. En una de las páginas principales sale un vídeo de los Castellers de Vilafranca, concretamente el 3 de 10. Y ensalza nuestros valores ¿Son todas coincidencias? Creo que no.

Os invitamos a vivir la experiencia de los castellers, para Santiago, para Chile, para América, para todo el planeta. Y así, siendo felices haciendo y montando torres humanas o castells, podremos luchar contra la pobreza, el hambre, estar unidos para luchar contra el calentamiento global ya que aquí sí que todos tenemos que estar más unidos que nunca, aquí no vale el que uno tenga un pensamiento de derechas y el otro de izquierdas, todos tenemos que estar unidos.

Gracias por dejarme la oportunidad de dirigirles unas palabras y felicidades por esta iniciativa.

Xile verd

ELOI MIRALLES

Més enllà dels castells aconseguits fins ara -i dels que vindran en els dies propers-, la presència dels Castellers de Vilafranca a Xile haurà servit per enfortir els vincles d'amistat establerts durant les visites dels nostres amics xilens a la vila, per generar nous sentiments i passions, per sentir-nos cada vegada més partícips d'un projecte solidari i engrescador i també per fer palesa, una vegada més, la constatació que la nostra colla, amb aquesta sortida, la més llunyana dellà de casa nostra, haurà fet història.

La rebuda de dilluns a la municipalitat de Lo Prado, amb la presència de la ministra Paulina Urrutia, entre d'altres personalitats, esdevingué apoteòsica. En veure tant de verd concentrat -els castellers de Lo Prado també llueixen camisa verda, tot i que d'un to més enfosquit-, em va venir inevitablement a la memòria una de les estrofes d'aquella coneguda cançó: "Soy com el Chile verde... picante pero sabroso!". Amb anterioritat, al dinar de benvinguda que tingué lloc en un cèntric hotel de Santiago, la intendent de Cultura de la Regió Metropolitana, Adriana Sepúlveda, ens emocionà a tots amb la referència a l'ajut que Pablo Neruda prestà a la causa republicana, l'estiu del 1939, en fletar el vaixell Winnipeg que transportà 2.500 emigrants espanyols fugits de l'horda feixista. "Que la critica borre toda mi poesía, si le parece. Pero este poema que hoy recuerdo no podrá borrarlo nadie" va escriure aleshores el poeta en aquelles circumstàncies agredolces.

El dimarts, la inauguració del Centro de Liderazgo Integral, presentat a l'Aula Magna de la Universitat de Santiago, va tenir un nivell altíssim. Totes les intervencions van posar de relleu la importància cabdal que per al programa "Hombro con hombro" significava la presència de les camises verdes a terres xilenes. Josep Cabré, president sortint de la colla, va pronunciar un discurs particularment brillant i emotiu. Fora de programa, el professor F. Xavier Gil Llambias, amb orígens maonesos i barcelonins per part de mare, es va dirigir en català i en castellà a la concurrència en aquests termes: "Vosaltres porteu a Xile aquestes belles tradicions catalanes de cooperació i solidaritat que estan en els cors de tots els homes i dones de bona voluntat i que mostren que tots tenim alguna cosa a aportar en la construcció d'un món millor". Més tard, després de l'exhibició davant del palau presidencial, el pilar de cinc al peu del monument al president martir Salvador Allende duia una càrrega de simbolisme més que evident. Aquestes vivències tingueren en tot moment el contrapunt de la participació ciutadana: des de l'estrena d'una enxaneta de la municipalitat de Cerro Navia fins a la preparació d'unes pinyes solvents i solidàries, bo i passant pels tallers que s'han anat practicant per tal d'alligonar els nounats castellers xilens -a Lo Prado i a Cerro Navia, per ara, però en vindran més, de colles- i engrescar-los en aquesta nova tasca que, per a ells, va molt més enllà d'un simple exercici de lleure. Per rematar la jornada, amb més o menys fortuna, molts castellers es van llençar de cap a les marisqueries de la ciutat per tal de comprovar com una mariscada els podia sortir per les orelles i a preu de sardinada, o poc més.

La visita del dimecres a les empreses penedesenques amb implantació a Xile no va desentonar ni un bri. A Curicó, la presència a les modèliques i modernes instal·lacions de Bodegues Miquel Torres, serví per constatar que al Penedès tenim gent amb empena i que sap moure's bé. Llàstima de l'absència d'algun membre important de la família que hauria acabat d'arrodonir la performance. Agromillora Catalana, la marca subiratenca ubicada a la comuna de Molina, compta amb unes plantes de preparació d'empelts vegetals francament interessants. Els treballadors i treballadores van poder assaborir una petita exhibició dedicada exclusivament a ells. D'altra banda, l'empresa vilafranquina Magusa, de maquinària vitivinícola, va voler cedir protagonisme a la ciutadania de Buin per tal que l'actuació que li pertocava es fes a la plaça principal d'aquest municipi que l'acull.

Ens esperen encara nous espais i noves vivències: Colina, Valparaíso, Peñalolén, etc., tot fent boca per arribar en condicions òptimes a dues actuacions més de singular rellevància, la que tindran lloc avui divendres. La primera, la que es durà a terme a Villa Gimaldi, en record de les víctimes de l'encara recent dictadura pinochetista. L'altra, la que es farà a l'emblemàtica plaza de Armas, del mateix Santiago, i que ens haurà de permetre de poder regalar algun(s) castell(s) de vuit pisos a l'enfervorida parròquia xilena. No debades, és l'exhibició més important de totes les que s'han programat. Ho explicarem a la tornada.

Els millors, també a les amèriques

ELOI MIRALLES

Els bons averanys que auguràvem a la crònica d'urgència des de Santiago de Xile, la setmana passada, finalment es van complir; i de quina manera! Ja es pot ben dir que els Castellers de Vilafranca, a més de dominar el panorama casteller a casa nostra, també ho fan lluny del nostre àmbit.

No n'hi va haver prou amb la demostració feta a Frankfurt del Main, l'octubre passat, que ara volien ser també els millors a l'altra banda de l'Atlàntic. I a fe que ho van aconseguir. Els registres de la Colla Vella de Valls als Estats Units de l'Amèrica del Nord, cap a finals del segle passat -tres i quatre de vuit-, es van veure superats a bastament en afegir-hi els verds la torre de vuit amb folre i el pilar de sis, amb solvència i, també cal dir-ho, sense la presència d'alguns dels castellers habituals en aquestes construccions, la qual cosa afegia mèrit a la gesta. D'aquesta manera, la capital xilena esdevenia, divendres passat, la ciutat no europea que ha aixoplugat millors castells. Però no va ser fàcil d'aconseguir-ho. Van caldre cinc dies de rodatge,

Foto: Albert Recobenis

estudiat meticulosament, per arribar en forma -i amb moltes ganes- a l'actuació que culminava la gira pel centre de Xile, a la cèntrica plaça de Armas de Santiago.

Pedagogia a tots nivells

Retornats a la vila, la pel·lícula dels records es descabdella enmig d'un caramull de sentiments i vivències. Cronològicament retornen a la memòria tots aquells moments inoblidables que han deixat petja en el nostre ànim, des de la rebuda entusiasta, a la municipalitat de Lo Prado, fins al darrer comiat, més íntim, a l'aeroport. A la comuna suara esmentada, hom va poder constatar com pot arribar a ésser de generós aquell qui menys té. La gent es desviava per acontentar-nos. El seu magnífic alcalde, el pediatra Gonzalo Navarrete, va saber encomanar a propis i estranys el fervor pel programa "hombro con hombro", forjat mercès a la iniciativa d'un activista excepcional que respon al nom de Luis Carrasco, inspirador també del Centro de Liderazgo Integral, presentat a la USACH (Universitat de Santiago), on un nombre important de professors i estudiants es va interessar pel fet casteller i va poder presenciar in situ l'exhibició a ells dedicada.

Tot això sense oblidar els tallers que durant diversos dies es van desenvolupar al mateix Lo Prado, a la municipalitat de Cerro Navia i a la seu de la moderna empresa de telecomunicacions ENTEL, una de les patrocinadores de la presència castellera a Xile i on la didàctica va interessar un bon estol dels seus directius.

Paradís casteller

Es pot ben dir que les autoritats de la ciutat portuària xilena per excel·lència van saber vendre la manifestació castellera a la perfecció. Després de les visites guiades i de la indispensable recepció oficial, l'exhibició a l'espaiosa plaça de Italia esdevingué multitudinària.

Algú va comentar que el clímax era semblant al que es respira a Mataró, per les Santes, però encara amb més gent. A Valparaíso li correspon l'honor, a més, d'haver pogut veure el primer castell de vuit plantat a l'hemisferi sud, un "carro gros", per cert, que va anar perfecte. Era un regal simbòlic envers una ciutat que havia patit pocs dies abans un pavorós incendi que havia deixat desenes de damnificats. En aquesta actuació ens va acompanyar de nou l'animosa i simpàtica Paulina Urrutia, ministra de Cultura del país andí. A l'Estadio Español de Viña del Mar també vàrem ser ben rebuts, tot i que ni l'ambient ni les circumstàncies

no s'assemblaven de res. Es tracta d'una comunitat econòmicament sòlida, sense una problemàtica aparent, la qual cosa la diferencia notablement d'allò que es posa en evidència en el contacte directe amb la majoria de la població.

El tracte, també cal dir-ho, va ésser cordial i afectuós en tot moment.

Entre els seus membres, hom va poder saludar el president del Centre Català de la ciutat, així com una farmacèutica neboda de Pere Mas i Perera que va visitar Vilafranca no fa gaires anys.

Villa Grimaldi

El mateix dijous, dia 17, abans d'anar a Valparaíso, es van fer castells a Colina, una altra comuna veïna de Santiago interessada a formar colla i que, per diverses circumstàncies beneficioses, també compta amb un nivell d'economia més sanejat. Un bon repertori de danses típiques ens va donar la benvinguda, alhora que sonava una cançó propagandística que enaltia les virtuts del seu alcalde, un autèntic missatge preelectoral i que feia palès que ens trobàvem en una municipalitat on el color polític era ben diferent. L'endemà, la visita a Peñalolén ens va retornar a la realitat més palpable. Per començar, visita a Villa Grimaldi, el centre de tortura per excel·lència per als represaliats de la dictadura de l'infame general Pinochet, un lloc per a meditar en condicions semblants a les que hom pot trobar a qualsevol dels camps d'extermini nazis, un paratge abans sinistre i ara convertit en terreny acollidor, on la memòria no pot ni vol oblidar, un indret per a desitjar que allò que va passar a Xile, a les convulsives darreres dècades del segle XX, no torni a succeir ni es pugui repetir a cap altre país del món, tot i que ara com ara això pugui semblar del tot impossible. En acabar la passejada, l'ofrena d'un mocador casteller damunt d'una de les esteles que recorden l'holocaust, així com el pilar d'homenatge amb la senyera, van acabar de posar l'accent i de donar contingut a la importància de la nostra estada en aquell espai al·lisonador. Moments després, l'apoteòsica rebuda a la plaça de l'Ajuntament, plena a vessar, de la mà del seu coratjós alcalde, Claudio Orrego, va arrodonir la profitosa matinal castellera a Peñalolén, no sense que poguéssim saludar alguns altres amics oriunds del Penedès, de Guardiola i de Vilafranca, concretament.

La més castellera

Si Valparaíso va ser com una mena de pastís casteller, es pot ben dir que la plaça de la Catedral de Santiago en va ser la

cirereta. Posats a ser sincers, potser cal dir que no hi va haver tanta munió d'espectadors, però no és menys cert que aquesta disminució resta compensada per la qualitat de l'emblemàtic escenari. No hi vam plantar la catedral, que ja hi era, però l'exhibició -com ja hem comentat, tot i que falta afegir-hi encara el cinc de set i un vano de cinc- va ésser de les que fan història.

Tal volta algú pensi que no cal personatitzar, però em sembla just i oportú de destacar en aquesta avinentesa el nom de dues persones, perquè penso que s'ho mereixen: d'una banda, la Cesca, l'enxaneta docta, sense la serenitat i la saviesa de la qual la torre folrada hauria tingut un final malastruc, gairebé segur; de l'altra, el Toni de Lloret, puix que la seva tenacitat va fer possible un pilar que, setmanes abans, a molts els podia haver semblat impossible (l'abraçada al Fèlix, en descarregar l'espadat, va ser ben explícita). Dit això sense oblidar, naturalment, el protagonisme de tots els altres castellers; no debades, els castells els fa la colla i l'èxit ha de ser, en bona lògica, de tots els seus membres. I posats a dir noms, un record carinyós també per a l'Edgar de Lo Prado i per a la Carolina Papagallo, de Cerro Navia, esdevinguts els primers enxanetes xilens a coronar castells i pilars. Semblantment, encara, membrances per als altres castellers, encapçalats pel cap de colla, Marcos Lara, que van plantar castells, agermanats amb els vilafranquins. La darrera experiència castellera del viatge va dur a un grup reduït a visitar la seu del Centre Català de Santiago on, en finalitzar la recepció i l'intercanvi d'obsequis (que ha estat una constant al llarg de la gira a tot arreu on s'ha actuat), fou enlairat un pilar de quatre de comiat.

No volem deixar de banda la referència al magnífic final de festa que els amics xilens ens van preparar a l'hotel, amb l'actuació del cantautor Fernando Bobadilla, parlaments abrandats, passis de videos (Mario i Carlos, els principals responsables), els darrers intercanvis d'obsequis i pisolabis per acabar.

No cal dir que els organitzadors s'ho han merescut amb escreix, els d'allà i els d'aquí. Haurà estat un debut impensat i immillorable per a David el Gran (de cal Miret) i un colofó merescut per al Jou i Cia. Tots els altres, ara encapçalats pel Miquel, després del previst traspàs del mandat presidencial, n'hem estat testimonis d'excepció i, alhora, protagonistes d'una sortida extraordinàriament important per a la colla. Confiam que no sigui irreplicable.

Un viatge, mil anècdotes

Qualsevol viatge genera infinitat de situacions curioses i divertides. Quan el viatge no el fan ni una ni deu persones, sinó 150 les possibilitats de situacions atípiques i, fins i tot, inversemblants, es multiplica per molt. Els castellers Biel Senabre, Eloi Miralles i un grup de joves dels Castellers de Vilafranca n'expliquen algunes en aquestes pàgines.

"Carro de bomberos" per si de cas

La seguretat a totes les actuacions que els Castellers de Vilafranca van fer a Xile va funcionar més que bé, sobretot en els llocs en què es va reunir més gent. A part de la policia i de la imprescindible ambulància, va sorprendre que, indefectiblement, no hi faltés en cap ocasió un "carro de bomberos", amb el personal abillat amb l'uniforme en perfecte estat de revista i tots els estris necessaris per atendre qualsevol contingència. Aviat es van adonar que, en això dels castells, potser 'hi ha, de risc, però d'incendis amb foc de veritat, en una actuació no se n'acostumen a apagar gaires (més aviat, de vegades, s'ha de "sufocar" algú que s'ha encès excessivament i l'escalfor li ha pujat al cap). Veient, doncs, que la seva presència (ben útil en altres ocasions) era més testimonial que res, un cop acabades algunes de les actuacions, i a petició dels concurrents més calorats i provocadors, es van dedicar a ruixar a cor què vols castellers, castelleres, gent que s'havia posat a la pinya, espontanis que s'hi afegien i algun desprevingut que no havia fugit a temps. Allò semblava més el començament d'un correfoc que el final d'una exhibició castellera. Confiam que allà no s'hagin pensat que tot plegat forma part tradicional dels castells i que aquí a algun esbojarrat no li vingui la idea d'importar-ho...

"No se me asoleen"

Parlant de cremats, els expedicionaris catalans van comprovar en pròpia pell (mai dit en sentit tan literal) que el sol austral pica bastant més que el mediterrani a què estem acostumats. En la primera actuació que es va fer al migdia, concretament la que va tenir lloc davant del Palacio de la Moneda, n'hi va haver molts que van aguantar tota l'estona (prolegòmens i actes posteriors inclosos) sense cap altra protecció que el reglamentari mocador al cap, creient que les llargues diades caniculars aguantades a ple sol a casa nostra els havia preparat per suportar impertèrrits la presència de l'astre rei en qualsevol altre indret. Error evident: potser no hi havia l'ambient d'un Sant Fèlix, però el sol que queia a plom sobre la plaça de la Constitución no tenia res a envejar al que els castellers han hagut de suportar en places tan

tòrrides com la de la Bisbal, la dels Monjos (quan s'hi anava) o la mateixa de la Vila. I això que, en la visita a la Moneda prèvia a l'exhibició, l'eficient i amable guia que acompanyava un dels grups amb què s'havia dividit l'expedició per evitar l'entrada massiva de gent a les dependències presidencials, gat vell com era, veient campar els incauts castellers pels patis de palau sense buscar gaire la protecció de l'ombra, els recomanava pacientment una i altra vegada: "No se me asoleen, por favor, no se me asoleen". Gairebé tothom en va quedar tant, d'assolellat, que diuen que es van esgotar les existències de protecció solar a les farmàcies, i l'endemà (i els dies posteriors), al matí, més d'un semblava que anés pintat a l'estil maputxe, de tan empastifat de crema com anava.

Com uns professionals

La multitudinària actuació a Valparaíso (la del primer quatre de vuit) va entusiasmar tant els xilens i va sortir tan rodona que l'*speaker* que obligadament a cada exhibició donava quatre nocions sobre els castells i explicava, amb més encert o menys, el que s'esdevenia davant dels inexperts ulls dels assistents, enlairat en un entarimat a prop de la rotllana verda, va afirmar rotundament que els castellers i castelleres eren uns professionals de la matèria, que vivien d'això d'enfilel-se un damunt dels altres, vaja. No va trigar gaire a rectificar, veient que l'havia vessada del tot, quan mitja colla se li va girar de cop exclamant a l'uníson: "Sí, home...". Ves que li explicaven, a aquell bon senyor, dels castells. Per evitar nous comentaris desencertats, en les següents actuacions es va confiar la feina a gent més entesa. Va destacar en l'empresa un veterà de la colla, cronista casteller de temps immemorials, avesat a relatar jornades i gestes de tots colors, que en un pulcre i acurat castellà (no estem gaire acostumats a sentir-lo expressant-se en aquesta llengua), oportunament barrejat amb els termes més castellers dits en català, va assessorar convenientment la concurrència. És bastant probable que això de "y ahora los 'castellers' se disponen a 'descargar' un 'cuatro de set' con un 'pilar' en el centro" li devia recordar les històriques cròniques que, en èpoques ben diferents a les actuals, escrivia a *La Vanguardia*.

"Dónde estará mi rueda"

Doncs ni més ni menys que avançant l'autobús! Durant el viatge des de Santiago a Viña del Mar va succeir que un dels autocars que traslladaven part de la colla per gaudir d'un dia a la platja va perdre una de les rodes a mitja autopista davant de l'astorament generalitzat.

Foto: Carles Mata

Torre de vuit amb folre i carabineros
Durant l'actuació a la plaça de Armas a Santiago vam tenir com a col·laboració d'excepció un grup de "carabineros", una espècie de guàrdia civil xilena, en entrenament i que van poder fruit del fet casteller amb nosaltres. Evidentment la pinya no es va obrir ni en broma, ja que era espectacular la força amb què pressionaven. Ara només resta convidar els Mossos d'Esquadra en formació a emular als seus col·legues xilens.

Peñalolén

El discurs versava sobre com va descobrir els castells, com els ha incorporat al seu discurs polític, les virtuts de fer castells i com d'important és fer castells per una comunitat com la seva, plena de gent pobre, gent amb problemes de drogues, en situació d'atur, delinqüència ... certament ens va arribar molt el discurs, a punt de caure una llàgrima, tot això fins que vam descobrir que ell, l'alcalde, no vivia al poble! Sense paraules ens vam quedar.

Canvi de camisa?

Aquesta és la pregunta que alguns encara ens fem després de veure l'alcalde de Vilafranca, Marcel Esteve, parant un pilar de 4 a segons amb la camisa verda. I és que el nostre alcalde, que ens va acompanyar durant la gira xilena, era membre dels Xicots de Vilafranca!, i és clar, no estàvem habituats a veure'l amb la camisa verda.

"Paisaje cordillerano"

L'intercanvi de presents va ser gairebé una constant al llarg de les actuacions castelleres a Xile. I parlant d'obsequis, precisament, no ens podem estar de contar el que va passar a la localitat de Buin. Resulta que l'alcalde, assabentat per via telefònica poques hores abans de l'actuació al seu municipi que li serien lliurats uns regals i atès que no deuria tenir a mà res més adequat, va decidir correspondre a la gentilesa amb l'oferiment d'un quadre pintat a l'oli que, segons tots els indicis (fins i tot duia el cordill per a aguantar-lo), fou despenjat moments abans de la paret d'una de les dependències municipals. Per a la història queda el títol inscrit al darrere de la pintura en qüestió: "Paisaje cordillerano", el qual va ser "hecho por José", afegint-hi, el mateix alcalde segurament, la inscripció "Recuerdo de

Buin. Enero 2008". Malauradament, es va haver de quedar a l'hotel (on lligava perfectament amb la decoració de l'establiment), no fos cas que a la duana el poguessin requisar. Si hi tornem algun dia potser caldrà recuperar-lo. O no...

Carícia o mossegada

Un record no tan falaguer és el que s'haurà endut la Marta Sangenis (neta de casteller vilafranquí de la primera hora), eixerida i flamant quart de tots els castells de vuit fets a Xile, a qui un gosset (de quina colla deuria ser?) li va etzibar una carícia en forma de mossegadeta que va necessitar alguns punts de sutura. Per si això fos poc, va patir la malastrugança que li perdessin la maleta ja en el viatge d'anada i va haver de refiar de la solidaritat de les seves companyes que li van fer costat i li van deixar roba. Si hagués calgut fer una col·lecta segur que molts s'hi haurien apuntat i això li hauria permès de tornar amb la indumentària renovada, però no hi va haver necessitat. I ja que parlem de pèrdues, hem de constatar que la inesperada pèrdua del passaport del Jordi de Molins de Rei, una mica més i el deixa sense poder viatjar. Degudament acompanyat va haver de fer-ho l'endemà, ja del tot refet de l'ensurt.

Canalla del món, uniu-vos

Cosa bona a constatar, també, ha estat la bona entesa entre la canalla vilafranquina i els seus homònims xilens, amb el Schuster de "jefe", la Selena de caganíu i el Xin-Xan i companyia acabant de fer el pes. Els nous amics de Lo Prado i de Cerro Navia no els desemparaven i se'n disputaven la companyia. Haurà estat segur per a tots ells una experiència inoblidable. A la piscina de Peñalolén, els nostres s'ho van passar d'allò més bé (també a la de Cerro de San Cristóbal, a Santiago, i a Viña del Mar, banyats pel Pacífic), acompanyats d'alguns no tan canalles, però consumats especialistes a l'hora de fer el gripau i/o la granota. Diuen, però, que l'aigua era "pacíficament" freda, en contrast amb l'alta temperatura ambiental, ben agraïda si la comparem amb la que feia a Vilafranca aquells mateixos dies.

Lluny de casa

Cal fer una menció especial als vilafranquins i penedesencs residents a Xile que vam tenir l'oportunitat de saludar.

A l'Estadio Español de Viña del Mar, vinguda expressament des de Santiago, ens honorà amb la seva presència la senyora Maria Rosa Mas, emparentada amb els Huguet de la plaça de la Vila i amb els Alayo de cal Claret. També a Valparaíso s'acostà a la pinya gent provinent de Vilafranca i, a Peñalolén, fou vençuda per l'emoció del moment la Montse Llobet, filla d'un pintor resident a Guardiola de Font-rubí. En arribar a la plaça d'aquest municipi, vam veure onejar de manera ostensible una senyera, la que duia l'Antoni -Toño, per als amics- Castell Rey. El seu avi havia estat jutge a Vilafranca a la primera meitat del segle passat. A la plaça de Armas de Santiago també se'ns van acostar uns quants catalans; de Sabadell, de Torà, d'Andorra... Fins i tot n'hi va haver un, de Viladecans, que va fer més de 900 quilòmetres per venir a veure'ns des d'Osorno. Li hauria estat més fàcil d'arribar-se fins a la veïna Puertomón, però en assabentar-se que s'havia anul·lat la nostra visita a aquest indret, no li va quedar altre remei que "carretera i manta".

Una única caiguda

Comptat i debatut, els Castellers de Vilafranca haurem actuat a deu municipalitats xilenes diferents. A la capital -Santiago Centro, en diuen- dos cops; i a Curicó, Molina, Buin, Valparaíso i Viña del Mar, a més de les "comunales" de Lo Prado, Colina i Peñalolén, pertanyents a l'anomenada Región Metropolitana de Santiago, però amb entitat municipal pròpia. Aquest és el cas també de Providencia (que completa la desena), perquè és precisament en aquesta ciutat -enganyada completament a Santiago, com si en fos un barri residencial- on s'ubica la seu del Centre Català. Per cert que al pilar de quatre que una delegació va aixecar davant la seu de l'entitat, va precedir-lo un intent, amb tres castellers xilens al tronc, que no va reeixir. Fóra fàcil d'atribuir el percaç al bon vi amb què vam ser obsequiats per acompanyar unes truites de patates solvents i altres menges que van ser cosa d'agrair, però el cas va ser que amb la inclusió d'un vilafranquí a segons, l'espadat va poder arribar finalment a ple de bé. Resta per a completar la crònica, doncs, la petita anècdota d'aquesta única caiguda (si és que cal considerar-la com a tal) que es va registrar en tota la gira.

Apunts de la intervenció en l'acte "Castellers xilens" que va celebrar-se a Casa Amèrica de Catalunya el dia 21 de maig de 2008

El fenomen casteller a Xile, un fet sense precedents

XAVIER CAPDEVILA
PERIODISTA I PROFESSOR DIRECTOR DEL
"QUARTS DE NOU" AUTOR DE "L'EXPORTACIÓ
DELS CASTELLS" DEL "30 MINUTS" DE TV3.

Intentaré donar la meua visió del que està passant a Xile amb els castells, des d'un prisma periodístic i professional, el mínim d'apassionat possible; intentant deslliurar-me dels sentiments d'amistat i complicitat que es van crear durant el viatge de gener i de la personalitat tan afable i generosa dels protagonistes xilens; no sóc casteller de Vilafranca ni de Xile i això em dóna una perspectiva d'observador que intentaré mantenir i exposar.

Jo crec que el naixement i -sobretot- la consolidació de "el casteller" a Xile obre un capítol nou en la història bicentenària dels castells, obre la porta a la seva internacionalització, a la possibilitat que l'activitat castellera s'estengui per qualsevol país del món, tant en el seu aspecte esportiu i d'espectacle, com també en el seu aspecte social i simbòlic, al marge del lloc d'on provenen.

I per què Xile?

Doncs perquè el que ha passat i està passant a Xile no té precedents. Algú pot pensar que l'afirmació és exagerada perquè: l'actuació castellera a Xile dels Castellers de Vilafranca no era la primera actuació internacional d'una colla castellera; tampoc era la primera a Amèrica (la Vella de Valls va estar una vegada a Chicago); ni és la primera actuació exòtica dels vilafranquins, que ja n'havien fet unes quantes per Europa; ni tampoc una actuació significativa i important (l'any passat, per exemple, es va representar la Cultura Catalana a Frankfurt).

El naixement d'una colla castellera a l'estranger tampoc era una novetat

En els darrers anys hem tingut notícia de la colla de Castelar, prop de Buenos Aires, a l'Argentina; d'una colla a Querétaro, a Mèxic, o dels Califòrnia Kids, a una universitat entre Sant Diego i Los Angeles.

Doncs, per què és insòlit el viatge dels Castellers?

Doncs per la seva singularitat i complexitat. No és una invitació, no és un viatge de representació; és un viatge decidit i organitzat per la colla, de finançament elevat i complex que la pròpia colla resol (amb patrocini i amb aportacions pròpies). Amb un objectiu no només d'exhibició, sinó sobretot de formació i apadrinament. A més és el més lluny i el més llarg dels viatges castellers que mai s'ha fet.

Per què és insòlita la colla de Xile?

Perquè no se la inventen uns catalans ni neix de cap vincle sentimental amb Catalunya, com ho han estat les altres colles nascudes a l'estranger a l'emparrada de casals catalans, de descendents de catalans o de professors universitaris amb família catalana o estudiants que fan "Erasmus".

Neix de gent xilena que, lògicament, els descobreix a Catalunya, que demanen suport a les colles catalanes, però que els adopten i els integren a les seves necessitats i als seus projectes. Probablement ho haguessin fet igualment si haguessin descobert els castells en qualsevol altre país del món.

I ho és perquè és la primera colla que neix així. La de Lo Prado ja fa més d'un any, després la de Cerro Navia, ara aviat la de Peñalolén, potser també les de Colina, Valparaíso, Chiloé...

Per tot això, el viatge dels Castellers de Vilafranca a Xile i, sobretot, la realitat castellera que allà està naixent són un fenomen sense precedents. I

és per això, per la novetat i la importància, que jo crec que mereix l'interès social, mediàtic i institucional del país "inventor" del fet casteller.

A Xile -que al cap i a la fi, només en són receptors- ja s'està donant al tema una importància molt gran. La repercussió mediàtica, política i social de la visita dels Castellers de Vilafranca als principals mitjans (diaris, ràdios i TV) del país va demostrar que el fenomen no era només una anècdota local, o un intercanvi de cultures curios i passatger.

Més enllà del viatge, la implicació institucional i política en "el casteller" a Xile comença pels directors de les escoles i els alcaldes de tots els colors polítics (socialistes, PDP, democratacristians, dretans de l'UDI...) i arriba al govern de la República, concretat en la ministra de Cultura convençuda que l'experiència es pot estendre a municipis de tot el país.

I, a més, la descoberta americana dels castells no es limita a adoptar una activitat cultural, festiva o esportiva d'origen català. Va més enllà i els valors simbòlics, organitzatius i socials d'una colla i un castell serveixen per convertir-los en un instrument de cohesió, d'identitat i de teràpia social en unes comunitats castigades per la droga, la violència i la marginació.

En fan un instrument i també una filosofia que no només apliquen a les escoles dels barris humils sinó que també porten a la Universitat, com un projecte acadèmic i al món de l'empresa, del *coaching*, les dinàmiques de grup i la formació de lideratges. En aquest sentit, els castells a Xile ja s'utilitzen com a símbol ideològic de nous paradigmes i canvis socials i polítics en esdeveniments com ara el Seminari Internacional sobre Canvi Climàtic que es va fer a Santiago a finals de març, amb la

Foto: Xavi Carrasco

presència de l'expresident del país Ricardo Lagos.

I la repercussió a Catalunya de tot això?

Contràriament al que passa a Xile, a Catalunya fins ara no s'està donant al tema la importància i el ressò que jo crec que hauria de tenir.

Va haver-hi una reacció tèbia i discreta, quan no inexistent, dels mitjans informatius catalans al viatge dels Castellers de Vilafranca a Xile, presentant-lo com una visita exòtica d'extensió cultural. Les notícies sobre els castellers xilens només han estat difoses pels periodistes i mitjans especialitzats en castells.

Va haver-hi una reacció limitada de les institucions. En principi van donar suport a la iniciativa de Vilafranca i van contribuir al finançament del viatge, però la cosa es va acabar aquí. Cap representant del Govern de Catalunya o de les institucions nacionals -ni al nivell d'un funcionari- va acompanyar els Castellers, que allà eren rebuts per una ministra i tots els alcaldes. La màxima representació política -i sí, al més alt nivell- va ser la de l'Ajuntament de Vilafranca en la figura de l'alcalde, Marcel Esteve, que ho va fer molt bé, però estava massa sol.

Potser el dubte és si aquest és un tema local o un tema nacional. Un tema de Vilafranca o un tema de Catalunya. Un agermanament entre dues poblacions o un projecte de país cap a un altre país. Jo crec que l'èxit de tot això només el pot garantir un plantejament ambiciós i, per tant, un plantejament de país. Reconeixent els mèrits individuals i personals de la iniciativa, els pioners d'aquí i de Xile de tot el procés, el paper de Vilafranca o el paper de Lo Prado... és necessari sumar i sumar més gent.

És necessari implicar-s'hi. Des d'institucions de promoció i intercanvi cultural com Casa Amèrica o l'Institut Ramon Llull, fins al conjunt del món casteller, representat en totes les colles o en la Coordinadora. I és necessari implicar les institucions del país, el Govern de la Generalitat, els consolats i ambaixades, el Govern de l'Estat.

Només amb aquesta implicació col·lectiva podrem aconseguir que l'exportació dels castells i la internacionalització del seu esperit i els seus valors sigui alguna cosa més -sigui molt més- que una anècdota bonica i un viatge inoblidable del gener del 2008.

Xile al cor

MIQUEL FERRET

A bans d'iniciar aquest viatge molts pensàvem que aquesta aventura seria important per als Castellers de Vilafranca, però la veritat és que les expectatives s'han superat amb escreix i que abans d'anar a Xile no ens podíem imaginar tot el que hem viscut i tot el que pot representar aquest viatge a Amèrica del sud per la nostra Colla i per al món casteller en el futur.

Els nostres amics xilens s'han desviscut per nosaltres durant deu dies fent tot el possible perquè estiguéssim com a casa i perquè el viatge fos el màxim de profitós per a tots. Conèixer el Luis Carrasco, el Marcos Lara i els diversos responsables polítics xilens que han impulsat el projecte de fer castells a Xile ha estat una gran sort per a la nostra entitat. Tots ells ens han obert els ulls a moltes coses i ens han mostrat quants valors positius i beneficis socials aporta una activitat com la nostra a tota la comunitat. Gràcies a ells avui som una institució millor, i el que és més important, cadascú de nosaltres som millors persones.

Una menció especial es mereix el nostre president, Josep Cabré, que tan fantàsticament bé ens ha representat en els nombrosos actes institucionals en que la nostra entitat ha participat en nom de Vilafranca, el Penedès i Catalunya. Ell, juntament amb l'Àlex Sánchez-Granados, el Fèlix Miret, el Xavier Carrasco, el Carles Mata, el David Tudela, el Jordi Carbonell, el Xavier Escribà, el Francesc Bou, el Joan Mestres, entre d'altres membres de la Junta Directiva, ha organitzat el millor viatge que ha fet mai la colla. També cal destacar la inestimable col·laboració dels nostres corresponsals, el Biel Senabre, l'Eloi Miralles, l'Òscar Trejo i la Raquel Tarrés, en que amb els seus escrits i fotos han recollit i immortalitzat cada un dels moments viscuts a Xile.

Digne d'elogi és la feina feta pel nostre cap de Colla, David Miret, pel sots cap de Colla, Toni Bach, per la cap de canalla Anna Riba, i per la resta de membres de la Junta Tècnica que, en ple mes de gener i tan lluny de casa, han aconseguit completar el millor programa casteller fet mai per cap colla a aquestes alçades de temporada i la millor actuació realitzada mai fora d'Europa: 3 de 8, torre de 8 amb folre, 4 de 8, 5 de 7, pilar de 6 i vano de 5. Tot descarregat!

Moltes gràcies a totes les institucions públiques i privades de Catalunya i de Xile que han fet possible que els Castellers de Vilafranca actuéssim a Amèrica del Sud per primera vegada i difonguéssim la cultura catalana. Cal agrair especialment la presència de l'alcalde, Marcel Esteve, en el viatge i que ens fes costat en tots els actes programats de la gira, i també a Josep Ribes i a Ràdio Televisió de Vilafranca el seguiment informatiu del viatge.

A tots els cent cinquanta Castellers de Vilafranca participants a l'expedició els convido a no perdre l'oportunitat d'explicar aquesta magnífica experiència viscuda a Xile als castellers que no ens van poder acompanyar, a les seves famílies i als seus amics. Penso que hem de sentir-nos molt afortunats d'haver estat protagonistes d'aquesta aventura inoblidable.

Aquest any 2008 els Castellers de Vilafranca celebrem el 60è aniversari. Som una institució madura i consolidada però, gràcies a aquest viatge i a la trobada amb el poble xilè, segur que rejaorenem el nostre esperit i iniciarem una nova etapa que marcarà un abans i un després per a la nostra colla i per a tot el món casteller.

Les colles castelleres de Lo Prado, Cerro Navia, i les que es crearan properament als municipis de Peñalolén i Valparaíso, sempre tindran al seu costat els Castellers de Vilafranca. Mai els oblidarem i allà on anem sempre portarem un boci de Xile al cor.

VILAFRANCA DEL Penedès

CIUTAT DEL VI

**PATRONAT
de COMERÇ
i TURISME**

**AJUNTAMENT
VILAFRANCA
DEL PENEDES**

www.vilafranca.cat